

สนค. มองอุตสาหกรรมพลาสติกชีวภาพของไทยช่วยขับเคลื่อนการปรับตัวสู่ความยั่งยืน

สนค. ติดตามสถานการณ์อุตสาหกรรมพลาสติกไทย พบความผันผวนทางภูมิรัฐศาสตร์และมาตรการทางสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยสำคัญที่เร่งให้ผู้ประกอบการต้องปรับเปลี่ยนและขับเคลื่อนอุตสาหกรรมพลาสติกชีวภาพและผู้ประกอบการปรับตัวเพื่อทางรอดในระยะยาว

นายันทพพงษ์ จิระเลิศพงษ์ ผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า (พอ.สนค.) กระทรวงพาณิชย์ ระบุว่า ปัจจุบันอุตสาหกรรมพลาสติกไทยเผชิญกับความไม่แน่นอนของโลกหลายอย่าง อาทิ ความขัดแย้งในภูมิภาคตะวันออกกลางระหว่างสหรัฐอเมริกา อิสราเอล และอิหร่าน การส่งออกน้ำมันดิบที่ต้องผ่านภูมิภาคดังกล่าวมีการติดขัดส่งผลให้การเข้าถึงน้ำมันดิบของแต่ละประเทศค่อนข้างยาก ทำให้ราคาน้ำมันดิบทั่วโลกมีระดับสูง จากสถานการณ์ดังกล่าวทำให้อุตสาหกรรมพลาสติกและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องขาดแคลนวัตถุดิบตั้งต้นที่ใช้ในการผลิต ประกอบกับมาตรการทางสิ่งแวดล้อมที่ทั่วโลกเริ่มดำเนินการอย่างเข้มข้น เพื่อจัดการปัญหาขยะพลาสติกปนเปื้อนในธรรมชาติและการใช้พลาสติกเกินความจำเป็น ตัวอย่างเช่น ข้อกำหนดทางด้านบรรจุภัณฑ์และของเสียจากบรรจุภัณฑ์ (Packaging and Packaging Waste Regulation: PPWR) ของสหภาพยุโรป เป็นปัจจัยเพิ่มเติมที่ทำให้อุตสาหกรรมพลาสติกจำเป็นต้องปรับตัวไปสู่การผลิตพลาสติกชีวภาพซึ่งเป็นสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและสามารถผลิตจากการใช้ทรัพยากรภายในประเทศ

จากรายงานการผลักดันกรอบนโยบายเพื่อการลดการปล่อยคาร์บอนของอุตสาหกรรมปิโตรเคมีและพลาสติกในประเทศไทย จัดทำโดยองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organisation for Economic Co-operation and Development: OECD)¹ ร่วมกับสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ที่เผยแพร่ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2569 ระบุว่า ประเทศไทยมีความโดดเด่นในด้านอุตสาหกรรมพลาสติกชีวภาพสูง เนื่องจากไทยมีทรัพยากรจำนวนมาก เช่น อ้อย และมันสำปะหลัง ซึ่งเป็นสินค้าตั้งต้นในการแปรรูปเป็นพลาสติกชีวภาพ ประกอบกับนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการส่งเสริมให้ไทยเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมพลาสติกชีวภาพของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ภายในปี 2570 ส่งผลให้ภาคเอกชนรับทราบถึงแนวทางการสนับสนุนอุตสาหกรรมผลิตชีวภาพในไทยและสามารถเข้าไปเป็นต่อ ยอดห่วงโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมแปรรูปอ้อยและมันสำปะหลังในประเทศให้สามารถผลิตบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

อย่างไรก็ตาม การผลิตพลาสติกชีวภาพของไทยมีข้อจำกัดในการลงทุนที่สูง ส่งผลให้ต้นทุนรวมของการผลิตพลาสติกชีวภาพในไทยสูงกว่าพลาสติกทั่วไป เช่น เม็ดพลาสติกชีวภาพที่แปรรูปจากผลิตภัณฑ์จากอ้อย มีต้นทุนการผลิตสูงกว่าเม็ดพลาสติกทั่วไปที่ใช้ผลิตขวดน้ำและบรรจุภัณฑ์ถึง 2.5 เท่า ทั้งนี้ ต้นทุนการผลิตพลาสติกชีวภาพประเภทดังกล่าว อยู่ที่ประมาณ 3.4 ดอลลาร์สหรัฐต่อกิโลกรัม ขณะที่ต้นทุนการผลิตเม็ดพลาสติกทั่วไป อยู่ที่ประมาณ 1.3 ดอลลาร์สหรัฐต่อกิโลกรัม แม้ว่าพลาสติกทั้งสองประเภทจะมีคุณสมบัติทางกายภาพที่ใกล้เคียงกัน

¹OECD (2026), Implementing the OECD Framework for Industry's Net-zero Transition in Thailand: Decarbonising the Petrochemical Sector and Plastics Value Chain, Green Finance and Investment, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/b9978679-en>

ด้วยเหตุดังกล่าว OECD จึงเสนอให้ภาครัฐกำหนดนโยบายเพื่อส่งเสริมการผลิตพลาสติกชีวภาพอย่างเป็นระบบ อาทิ การสนับสนุนทางการเงินให้กับอุตสาหกรรมผลิตพลาสติกชีวภาพเพื่อลดต้นทุนการผลิตพลาสติกชีวภาพให้ใกล้เคียงกับพลาสติกทั่วไป การจัดเก็บค่าธรรมเนียมสำหรับจัดการขยะพลาสติก การจัดเก็บภาษีคาร์บอนกับผลิตภัณฑ์พลาสติกเพื่อให้สะท้อนต้นทุนทางสิ่งแวดล้อมของให้ชัดเจนยิ่งขึ้น การกระตุ้นให้เกิดการใช้งานผลิตภัณฑ์พลาสติกชีวภาพมากขึ้น รวมถึงมาตรการจำกัดการใช้พลาสติกทั่วไป อาทิ การห้ามใช้ผลิตภัณฑ์พลาสติกใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single-used Plastics) อย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะบรรจุภัณฑ์พลาสติกที่สามารถผลิตโดยใช้พลาสติกชีวภาพทดแทนพลาสติกทั่วไป เช่น ถุงพลาสติกสำหรับบรรจุอาหารสด กล่องพลาสติกสำหรับใส่อาหาร และแก้วน้ำพลาสติก เป็นต้น

ผอ. สนค. ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า อุตสาหกรรมพลาสติกชีวภาพ โดยเฉพาะกลุ่มเม็ดพลาสติกโพลิแลคติกแอซิด (Poly-Lactic Acid หรือ PLA พิกัดศุลกากร 390770) ในปี 2568 มีมูลค่าการส่งออกทั่วโลกรวม 531.8 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยไทยส่งออกไปโลกเป็นมูลค่า 125.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (สัดส่วนร้อยละ 23.5 ของการส่งออก PLA ทั่วโลก) เป็นอันดับ 3 ของโลก (รองจากสหรัฐอเมริกา และเนเธอร์แลนด์)² ทั้งนี้ อุตสาหกรรมพลาสติกชีวภาพถือเป็นอุตสาหกรรมสำคัญต่อการขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่ความยั่งยืน โดยที่ผ่านมามาตรัฐได้ให้การสนับสนุนในหลายรูปแบบ อาทิ มาตรการส่งเสริมการลงทุนของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน และแผนแม่บทการพัฒนาอุตสาหกรรมไทย พ.ศ. 2555-2574 ของกระทรวงอุตสาหกรรม ในส่วนของกระทรวงพาณิชย์ได้ให้ข้อมูลและความรู้แก่ผู้ประกอบการเกี่ยวกับ แนวโน้มตลาด และโอกาสทางการค้าของสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการเข้าร่วมงานแสดงสินค้า และจับคู่ธุรกิจ ตลอดจนส่งเสริมเครื่องหมาย T Mark หรือ Thailand Trust Mark ที่เป็นเครื่องหมายรับรองคุณภาพสินค้าและบริการของไทยที่มีการดำเนินงานโดยคำนึงถึงผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและสังคม เพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ผู้บริโภค

ผอ. สนค. กล่าวทิ้งท้ายว่า การส่งเสริมการใช้พลาสติกชีวภาพจะช่วยสนับสนุนให้ผู้ประกอบการสามารถผลิตสินค้าที่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคทั้งตลาดในประเทศและตลาดต่างประเทศ ที่ใส่ใจประเด็นผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และลดความเสี่ยงจากปัจจัยภายนอกที่ไม่สามารถกำหนดได้ ขณะที่ผู้บริโภคสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปสู่การบริโภคที่ยั่งยืนได้สะดวกมากขึ้นจากการมีทางเลือกใช้สินค้าที่ลดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม

ดังนั้น อุตสาหกรรมพลาสติกชีวภาพของไทยจึงเป็นโอกาสสำคัญในการขับเคลื่อนการปรับตัวไปสู่ความยั่งยืนสอดคล้องกับกระแสการค้าที่ให้ความสำคัญกับความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและการลดการพึ่งพาวัตถุดิบจากภายนอก รวมถึงช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับวัตถุดิบภาคเกษตรในประเทศ และตอบสนองความต้องการของคู่ค้าที่ต้องการพลาสติกชีวภาพ ทำให้สามารถสร้างรายได้เข้าประเทศได้อย่างต่อเนื่อง

16 กรกฎาคม 2569

² S&P Global (2026). Global Trade Atlas, <https://connect.spglobal.com/gta/standard-reports/>